

Θεωρίες της Δημοκρατίας (110095)

Federalist Papers (1787)

Διάγραμμα μαθήματος

- Σε ποια συγκυρία για τις ΗΠΑ προκύπτουν τα Federalist Papers.
- Η νομοθετική, η εκτελεστική και η δικαστική εξουσία στα Federalist Papers.
- Επιχειρήματα φεντεραλιστών και αντιφεντεραλιστών και ποιες κοινωνικές κατηγορίες εκπροσωπούν.
- Η προσπάθεια των φεντεραλιστών για αποφυγή του «φατριασμού» ή η ρεπουμπλικανική διάσταση της δημοκρατίας.
- Διαφορές ρεπουμπλικανικής έννοιας και κλασικής έννοιας της δημοκρατίας.
- Διάκριση των εξουσιών στα Federalist Papers. Έλεγχοι και εξισορροπήσεις (checks and balances).
- Αξιολόγηση των Federalist Papers.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Schmidt, Manfred G. *Θεωρίες της δημοκρατίας*. Επιμ. Γ. Πάσχος. Μετφ. Ε. Δεκαβάλλα. Αθήνα: Σαββάλας, 2004, σ. 119-137.

Alexis de Tocqueville (1805-1859)

Διάγραμμα μαθήματος

- Η έννοια της δημοκρατίας στον Τοκβίλ.
- Ο ατομικισμός στο χώρο των συναισθημάτων.
- Η τυραννία της πλειοψηφίας και ο ατομικισμός στο χώρο των ιδεών.
- Οι επαναστάσεις.
- Ο δεσποτισμός.
- Τα αντίδοτα στο δεσποτισμό: -Θρησκεία
-Ενώσεις πολιτών
-Ελευθερία.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Tocqueville, Alexis de. *Η δημοκρατία στην Αμερική*. Εισ. Γ. Μανιάτης. Μετφ. Μ. Λυκούδης. Αθήνα: Στοχαστής, [1996-97]. 727 σ.

Το Παλαιό Καθεστώς και η Επανάσταση. Προλ. Π. Μ. Κιτρομηλίδης. Μετφ. Α. Παππάς. Αθήνα: Πόλις, 2006. 480 σ.

Μνημόνιο για τη φτώχεια. Εισ. Σ. Κωνσταντακόπουλος. Μετφ. Ε. Παπαδάκη. Αθήνα: Πόλις, 2005. 121 σ.

Aron, Raymond. *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*, τομ. 1, *Μοντεσκιέ, Κοντ, Μαρξ, Τοκβίλ*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. [1^η γαλλική έκδοση 1967]. Αθήνα: Γνώση, 1991, σ. 313-424.

Κωνσταντακόπουλος, Σταύρος. «Ο ατομικισμός στη σκέψη του Alexis de Tocqueville», *Αξιολογικά* 7, Νοέμβριος 1994, σ. 137-155.

Ατομικισμός, επανάσταση και δημοκρατία. Για την πολιτική θεωρία του Τοκβίλ. Αθήνα: Σαββάλας, 2008. 199 σ.

Παπανικολάτου, Ναυσικά. *Η δημοκρατική πολιτεία στον Αλέξη ντε Τοκβίλ*. Διδακτορική διατριβή που εγκρίθηκε από το Πάντειο Πανεπιστήμιο / Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας. Αθήνα: 1998. 309 σ.

Σεβαστάκης, Νικόλας. «Ανάμεσα σε Φιλελευθερισμό και Συντηρητισμό: το 1848, ο Τοκβίλ και η 'δημοκρατία του Κέντρου'», *Τα Ιστορικά* 20(39), Δεκέμβριος 2003, σ. 435-450.

Schmidt, Manfred G. *Θεωρίες της δημοκρατίας*. Επιμ. Γ. Πάσχος. Μετφ. Ε. Δεκαβάλλα. Αθήνα: Σαββάλας, 2004, σ. 138-160.

John Stuart Mill (1806-1873)

Διάγραμμα μαθήματος

- Πλεονεκτήματα και κίνδυνοι της αντιπροσωπευτικής μορφής διακυβέρνησης.
- Χαρακτηριστικά ιδανικού αντιπροσωπευτικού πολιτεύματος.
- Αξιολόγηση της συνεισφοράς του Mill στη θεωρία της δημοκρατίας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Mill, John Stuart. *Περί ελευθερίας*. Μετφ. Ν. Μπαλής. Αθήνα : Επίκουρος , 1983.

Αυτοβιογραφία. Μετφ. Σ. Ανδρέου. Αθήνα : Κούριερ, 2007.

Held, David. *Μοντέλα δημοκρατίας*. Μετφ. Μ. Τζιαντζή. Αθήνα: Στάχυ, 1995. σ. 93-110.

Λαμπάρης Νίκος, «Ο Τζων Στιούαρτ Μιλ, οι αξίες και οι αντινομίες της δημοκρατίας», *Αξιολογικά* 8, Ιούνιος 1995, σ. 131-152

Schmidt, Manfred G. *Θεωρίες της δημοκρατίας*. Επιμ. Γ. Πάσχος. Μετφ. Ε. Δεκαβάλλα. Αθήνα: Σαββάλας, 2004. σ. 161-179.

Joseph Alois Schumpeter (1883-1950)

Διάγραμμα μαθήματος

- Οι αυτοκαταστροφικές τάσεις του καπιταλισμού.
- Η προσπάθεια σύζευξης ελιτισμού και δημοκρατίας.
- Η κυκλοφορία των ελίτ.
- Η δημοκρατία ως ιδεώδες και η δημοκρατία ως ιστορική πραγματικότητα.
- Η δημοκρατία ως μέθοδος επιλογής ανάμεσα σε ανταγωνιστικές ελίτ.
- Για την ανικανότητα του μέσου πολίτη να αυτοκυβερνηθεί.
- Αξιολόγηση της θεωρίας της δημοκρατίας του Σουμπέτερ.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Schumpeter, Joseph Alois. *Καπιταλισμός, σοσιαλισμός και δημοκρατία*. Εισ. R. Swedberg. Μετφ. Χ. Τσαμπρούνης. Αθήνα: Παπαζήσης, 2006.

«Μια άλλη θεωρία της δημοκρατίας», μετφ. Γ. Ν. Μερτίκας, *Λεβιάθαν* 16, 1996, σ. 123-146.

Bottomore, T. B. *Ελίτ και κοινωνία*. Μετφ. Θ. Μπανούσης. Αθήνα: Εκδόσεις 70, χ.χ., σποράδην.

Gurvitch, Georges. *Μελέτες για τις κοινωνικές τάξεις*. Μετφ. Δ.Γ. Τσαούσης. Αθήνα: Gutenberg, 1976. σ. 213-228.

Held, David. *Μοντέλα δημοκρατίας*. Μετφ. Μ. Τζιαντζή. Αθήνα: Στάχυ, 1995. σ. 166-186.

Schmidt, Manfred G. *Θεωρίες της δημοκρατίας*. Επιμ. Γ. Πάσχος. Μετφ. Ε. Δεκαβάλλα. Αθήνα: Σαββάλας, 2004. σ. 218-233.

Πλουραλιστές

Διάγραμμα μαθήματος

-Περιεχόμενο πλουραλιστικής θεωρίας και διαφορά της με κλασική φιλελεύθερη καθώς και με θεωρίες λαϊκής κυριαρχίας.

-Robert A. Dahl

Υπαρξη πολλαπλών ομάδων εξουσίας

Πλουραλισμός ομάδων και «αρχηγών».

Το παράδειγμα του New Haven και η προβληματική γενίκευση του Dahl.

Η κριτική του Νίκου Πουλαντζά απέναντι στο έργο του Dahl.

-David Riesman

Η εξουσία κατανέμεται με τρόπο σχετικά ισοδύναμο ανάμεσα σε πολλές ομάδες και δεν βρίσκεται στα χέρια μιας άρχουσας τάξης.

Είδη ομάδων. Οι «ομάδες αρνησικυρίας» είναι «ομάδες υπεράσπισης» και όχι «ομάδες ηγεσίας».

Το μοντέλο εξουσίας του Riesman είναι μεταφορά στο χώρο της πολιτικής του φιλελεύθερου μοντέλου της οικονομίας.

Μια οπτική των μεσαίων τάξεων της αμερικανικής κοινωνίας.

Το σχήμα του Riesman είναι ψυχολογικού χαρακτήρα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Dahl, Robert A. *Περί Δημοκρατίας*. Πρωλ. Σ. Ροζάνης. Μετφ. Β. Κόρκας. Αθήνα: Ψυχογιός, 2001.

Riesman, David - Glazer, Nathan & Denney, Reuel, *Το μοναχικό πλήθος*. Μετφ. Β. Τομανάς. Σκόπελος: Νησίδες, 2001.

Held, David. *Μοντέλα δημοκρατίας*. Μετφ. Μ. Τζιαντζή. Αθήνα: Στάχυ, 1995. σ. 187-204.

Κωνσταντακόπουλος, Σταύρος. «Κοινωνικοί χαρακτήρες και πολυ-αρχική θεωρία της εξουσίας στο έργο του Νταϊνβιντ Ρήσμαν», *Δοκιμές* 11-12, Ανοιξη 2003, σ. 89-109.

Schmidt, Manfred G. *Θεωρίες της δημοκρατίας*. Επιμ. Γ. Πάσχος. Μετφ. Ε. Δεκαβάλλα. Αθήνα: Σαββάλας, 2004. σ. 251-265.

Anthony Downs (1930-)

Διάγραμμα μαθήματος

- Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ Downs και Schumpeter.
- Απόρριψη κανονιστικών θεωριών της δημοκρατίας.
- Οι κατά Downs προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ένα σύστημα διακυβέρνησης ως δημοκρατικό.
- Η δημοκρατία ως αγορά όπου όλοι επιδιώκουν το μέγιστο δυνατό όφελος.
- Ψηφοφόροι και κόμματα ως ορθολογικά υποκείμενα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Downs, Anthony. *Οικονομική θεωρία της δημοκρατίας*. Πρωλ. Η. Κατσούλης. Μετφ. Θ. Αθανασίου & Ν. Σταματάκης. Αθήνα: Παπαζήσης, ²1997.

Schmidt, Manfred G. *Θεωρίες της δημοκρατίας*. Επιμ. Γ. Πάσχος. Μετφ. Ε. Δεκαβάλλα. Αθήνα: Σαββάλας, 2004. σ. 234-250.

Υπεύθυνος διδασκαλίας
Σταύρος Κωνσταντακόπουλος

